

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Caput I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

LIBER SEPTIMVS.

IN DECALOGVM.

Non Aduiterabis.

VIRIA. quam hic prohiberi, vt certum fupponimus; est vitium oppofitum Caftitati per exceffum, & verfatum circa delectabilia tactus in rebus Veneris, id est, in rebus ad generationem feruentibus. Eius species numerari folent: Fornicatio, Sacrilegium, Adulterium, Inceftus, Stuprum, Raprus, Peccatum contra naturam, quibus claritatis gratia; adde Impudicitiam, quæ conftitit in tactibus, afpectibusque impudicis.

De his ergo docui in *Methodo expedite Confeflionis*, lib. 2. cap. 7. per totum, quæ cerè hic repetenda non effent. Verùm ne manca fit præfens tractatio, & ne ad alios libros, in re tam frequenti, & quotidiana, Lector ablegetur, hunc ordinem feruabo, vt in quolibet capite refcribam primò, quæ in *Methodo citata* docui; deinde cætera addam quæ abfolutam reddant tractationem.

CAPUT I.

§. I. De Fornicatione.

IN *Methodo expedite Conf.* lib. 1. c. 7. §. 4. fin habes: Initium facimus à fimplici fornicatione, quæ est prima luxuriæ species. Huc tamen multa neglegimus, quia hic frequentiora; Nam cæterum, non raro in aliis luxuriæ speciebus, quas mox fubiiciemus, eadem erant.

1. Qui committit per illicitam copulam fornicationem; non fatis explicat dicendo, peccaffe contra Caftitatem, fed addere oportet, *fe copulam habuiffe*. Ita de Lugo, *diff. de pen. fect. 5. num. 2. 38.* quia fecus, non explicatur malitia propria copulæ fornicariæ, quæ est diuerfa à malitia quacunque contra Caftitatem.

2. Qui committit tria, v.g. peccata cum tribus foeminais eadem rationis, non teneat declarare fuiffe tres fornicationes, cum fatis fit dicere: *Ter fornicatus fum*. Ita Bonac. de Sacram. *diff. 5. q. 5. p. 2. fect. 2. §. 3. diff. 3. prop. 3. num. 14.* Ratio est, quia eadem est malitia, fæc cum tribus, fæc ter cum eadem nifi fortè aliquando id interrogat Confeflarius, ut occasio proxima tollatur, quæ ex illa frequentia cum eadem timeri potest: de qua dixi in *Methodo*, cap. 1. §. 1. m. 5. & 6.

3. Peccatum cum filia Confefloris, nec ex fe est facilegium nec inceftus; fed fimplex fornicatio. Ita Fillius, *rem. 2. ar. 30. cap. 5. n. 205.* alijque. Quare, qui id committit, fatis est fateri, *fe fornicatum effe*. Præfcindimus autem à follicitate Confeflionis: Nam follicitas epiſmodi est fpecialiter conſtitenda, cum fit contra reuerentiam Sacramento debitam. Præfcindimus item, quando effe Confeflarium, affumeretur ut medium ad peccandum, vel quid fimile: tunc enim adelfet nova malitia, vel contra reuerentiam Sacramenti, vel contra fimplicem Virtutem.

4. Virgo fæc Vir ex Fill. *c. 1. tract. 30. cap. 3. n. 71.* fæc Puella, ex Sanch. de matr. lib. 7. *diff. 4. num. 5.* Coninch. de Sacram. *diff. 7. dub. 4. num. 19.* qui prima vice, voluntarie frangit Virginitatem; non peccat peccato diuerfo à fimplici fornicatione, fecundum opinionem aliquorum: quare fufficiet fateri fornicationem, nec obligatur virginitatem manifeftare. Idem dic, fi fe poluat, fi morose delectetur, fi vir defideret virgi-

nem fine voluntate vim inferendi: in his enim non additur ex qualitate adiecta virginitatis, nova species malitia.

6. Fidelis peccans cum infideli: quantum est ex hoc capite, non peccat, nifi fimplici fornicatione, ex opinione probabili. Ita Azor, lib. 3. cap. 29. *quest. 3.* licet etiam effe contra Religionem, id est, contra reuerentiam Sacramenti Baptifini, non negem effe probabile. Ita Sanchez lib. 7. de matr. d. 5. num. 2. de Lugo *diff. 16. de pen. fect. 6. num. 36.*

7. Confirmit priorem probabiliorē: quia principalis ratio, cur dicendum foret, hoc effe peccatum fpeciale, est, quia Ecclefia, dum prohibet conjugium Fidelis cum infideli, prohibet etiam quacunque conjunctionem; cum fit idem motivum, id est, ut pro reuerentia noſtræ Religionis, vitetur illa conjunctio, quæ est damnosa tum ipſi Fideli, tum proli educandæ. Quæ est ratio Sanchez, *ibid.* allata, & approbata à de Lugo, *ibid.* Sed hæc ratio non multum vigeret videtur: ergo, &c. Minor probatur; nam primò ubi vnum prohibetur, non intelligitur & aliud, quantumvis fimile; ut est, notum in Iure. Multò plus, quia fecundò, intervenit non parva difparitas: nam in Matrimonio est longè major conjunctio, quàm in copulæ factiva. Tertio, quia etiam fic intelligerentur fpecialiter prohibita civile commercium, colloquio, familiaritas, imò & fervitium infidelium, ex quibus oriri maius periculum fanè poteft. Fateor effe peccatum, quando quis cum infidelibus (exiſtente euerſionis periculo, vel scandalo) familiariter degit: fed hoc non est illud de quo agimus; fed quid commune ad omnes actiones periculo peccandi expofitas. Quarto, cum totam hanc malitiam fpecialem ducant adverſarij à prohibitione Ecclefie prohibentis Matrimonium Fidelis cum infideli; fequitur, faltem regulariter, non effe novum formaliter peccatum: quia communiter talis prohibitio inculpabiliter nescitur; imò probabiliter, ut patet ex dictis, indicator non adelfe. Denique pœnæ graviffimæ; legibus contra hoc peccatum conſtitutæ, oftendunt quidem gtavitatem, fed non diverſitatem fpecificam: ſicuti pœnæ conſtitutæ in homicidium qualificatum, v.g. proditorium, non oftendunt differre ſpecie à non qualificato. Sed hæc fati, contra noſtram brevitatatis ſectandæ confuetudinem.

8. Quid de Sodomia cum infideli: Refpondeo, idem videri dicendum; nempe abunde effe, ſi fateatur quis,

Y 4 commissam

commisam à se fuisse sodomiam; si quidem, ut, ex dictis constar, non appareat, unde necessarîo derivetur specifica diversitas.

9. Quando quis, cum sit frigidus, v. g. Eunuchus cum aliqua peccat, debet fateri, se esse talem, ita Sanch. lib. 9. de matrim. d. 19. num. 8. Ratio est, quia tunc, non solum adest malitia fornicationis, sed etiam malitia contra naturam: cum addit frustratio finis naturalis, id est, finis generationis; atque invuliter tum suum, tum fecundum semen à tali frigido provocetur.

10. Quando positivè invitas alios, sollicitasque, v. g. puellam cum qua deinde peccas; aliqui sentiunt, non debere te esse sollicitum explicare, te fuisse primum ad alliciendum. Ita To. Sanch. in select. d. 1. n. 24. in fine de Lugo de penit. d. 16. sect. 5. n. 142. ex sententia Vasq. sed est contra Thomam Sanchez in decal. l. 1. c. 6. num. 14. & contra Bon. de Sacram. disp. 5. q. 5. par. 2. §. 3. diff. 3. num. 19. eam enim malitia, licet non tam gravis, est, quando non invitans, cum illa peccas; adhuc enim particeps ejus peccati. Idem diximus in Methodo, c. 4. §. 1. num. 3. de confabulantibus in Missa. Idemque dic de turpi colloquutione, & similibus: neque enim propter eandem rationem, te obligo ad explicandum, an primus fueris. Quod si quis sollicitavit, sed deinde non processum est ad opus, vel certè multò potius debet sanè Sacerdoti id subijcere, ut potè peccatum sollicitationis distinctum ab ipso opere pravo.

11. Quando quis in copula non servat debitum modum, sed vel à latere, vel sedendo, vel præposterè, vel viro succumbente; modò servetur vas naturale, nec sit periculum effundendi semen extra vas (id quod tamen raro esse solet, quia matrix saltem partem majorem seminis attrahit): non est circumstantia necessarîo constenda. Ita Sanchez de matrim. lib. 9. disputat. 16. n. 3. quia id accidentale est copulæ, & in conjugatis, vel est veniale, si ob voluptatem, vel peccatum nullum, si in necessitate.

12. Qui incipit, nec absolvit copulam, debet explicare: quia licet tunc sit fornicatio ex actu; non tamen est re ipsa fornicatio, sed tactus impudicus. Ita Sanch. ibid. disp. 19. num. 3. Qui item eandem copulam incipit, & deinde resilit, semenque dispergit; debet id explicare: quia adest tunc duplex malitia, id est, fornicationis ex affectu; & mollitiei, quæ re ipsa semen dispergitur, ut ex se constat.

13. Quando quis carnaliter, vel alio quocumque peccato peccat; non est necesse explicare, se se exposuisse periculo peccandi, ingrediendo domum, v. g. puellæ, & deinde peccasse: Sic de Lugo disp. 16. de penit. sect. 12. n. 511. quando enim hæc duo, id est se exponere periculo peccandi, & peccare simul concurrunt, nec inter ipsa tanta mora, vel contraria intentio intercedit, quanta necessaria est ad distinguendum vnum numero peccatum ab alio; vnum peccatum moraliter sunt. Id non est in Methodo, sed fuit tunc addendum, propter valdè ratum casum, quo quis se periculo exponeret, mox statim penitenter, sed statim postea peccaret, &c. Nec potest obijci, esse quidem vnum numero, sed includere duas species malitias; nec, inquam, hoc potest obijci, quia se exponere periculo peccandi, & eodem peccato peccare, ejusdem sunt species. Quod si intercedit prædicta mora, non est mirum debere explicari, quia tunc sunt duo numero distincta peccata. Quia media ex se licita, vel ex se illicita adhibet, ut fornicetur, qua ratione fateri debeat, diximus in Methodo, lib. 2. cap. 1. §. 10.

14. De eo, qui ex consuetudine inveterata fornicatur, diximus in Methodo, lib. 2. c. 3. §. 3. De recidivo diximus ibid. lib. 3. c. 3. §. 4. Eum, qui cum magna contentione peccat, cum magna voluptate, cum tanta continua duratione, quia solum addit circumstantiam aggravantem; explicare eas circumstantias non necessarîo debere, diximus item ibidem cap. 1. §. 18. de circumstantiis aggravantibus.

§. II. Additio.

1. Fornicationem esse peccatum mortale, & contra naturam, asserere esse hæreticorum, decretum est Clem. Ad nostram de hæreticis: sed an sit solum peccatum iure positivo, an etiam iure naturali, atque adeo se sit intrinsicè mala; quæritur à Doctores. Et D. Randus quidem, in 4. dist. 3. q. 2. Martin. de Magistro, q. 2. luxuria, Caram in Theol. mor. à num. 1603. alique putant esse solum ex iure positivo, verum communem omnium ferè Doctorem sententia docet esse ex lege naturali. Ita apud Val. tom. 3. disp. 9. q. 3. p. 3. & Sotum lib. 3. in 1. q. 3. contententem esse errorem in fide contrarium lege S. Thom. 2. 2. q. 114. art. 4.

Mihi duo sunt certa: Primò hanc communem esse veram sententiam: Secundò, data hac veritate, dicendum à nobis esse, dari rationem naturalem id certè probantem; sed ingenue fateri nos debere, eam à priorum non clare esse compertam. Ita solemus respondere cum de Cæli quibusdam decultis, cum de Quadrato circuli, aliisque similibus, etiam in Philosophia disputamus: ea nimirum certa esse, certisque rationibus posse probari; verum eas nondum adhuc fuisse manifestè ab illo propositas. Dixi (à priori) non à posteriore, satis manifestè probatur, præsertim ex eo, quod si non esset iure naturali prohibita, in aliquo tandem virginitatis casu posset in ea dispensari, quod nullo modo dici potest. Lege Boss. tom. 3. moral. tit. 24. numer. 8. & 9. de Pollutione & numer. 26. & 27. de ipsa fornicatione, aliisque, quos idem citat. Sed hæc Scholasticis enucleanda relinquamus. Nos quoad praxim.

Concubinatus.

2. Dubitamus primò: De concubinatus, qui quantum possit esse inter conjugatos, sacro Ordine initians, Religiosos, &c. & sic pertinere ad alias species tamen, quia frequentius est inter solutos, huc merito illum reducimus.

Respondeo: Concubinatus non solum est quando quis Concubinam domi retinet, sed etiam quando foris extra domum, modò ad illam per modum habitus, ut libet, accedat. Utitur periculosum peccatum, propter continuationem peccandi, duæque penas habens: Vna est in foro interno, ut non possit Concubinarius absolvi, nisi domo ejiciat Concubinam; vel si ea habens extra domum, nisi firmiter proponat ad illam non accedere, addit experientia alicuius temporis, iuxta præcedentiam Confessarij.

3. Quid, si ejici non possit? de hoc in Methodo, conf. tit. 3. cap. 3. (adde Bonac. de matrim. q. 4. p. 14. numer. 11.) non pauca dicta à nobis sunt, sicut etiam ibid. lib. 2. c. 1. §. 7. de modo, quo ejusmodi habitualia peccata sunt apud Sacerdotem deponenda.

Altera pœna est in foro externo, Tridentinum enim sessione 14. cap. 8. decrevit, ut Concubinatus ter ab Episcopo, admoneatur; qui nisi resipiscat, excommunicetur: quod si per annum in e. communicatione perseveraverit, castigetur. Concubina item ter admoneatur; quæ nisi resipiscat, ejiciatur à Civitate, vel etiam ex Diocesi. De pœnis Concubinarij lege Azor. parte tertia, lib. 3. cap. 6. Concubinarius si sit Clericus, suspensioni subiacet, ex Trident. sessione 25. c. 14. sed post sententiam, lege citatos Doctores, quibus adde Sayr. tom. 1. Clau. Reg. lib. 8. cap. 2. Graff. lib. 2. cap. 76. Tolet. lib. 1. cap. 76.

Copula cum Vidua.

4. Dubitamus secundò: An copula cum vidua sit simplex fornicatio; Respondeo, Ita; quia vidua soluta est. Et licet Navarrus in manual. cap. 27. num. 97. putet hanc

que id in conscientia; nam in foro externo, si forte ad illud deducantur ejusmodi impudici tactus, cum sint vehementis Conjecturae de copula, facile formam à legato repellent. Ita Caltr. 2. 5. disp. 4. p. 1. §. 7. n. 20.

Copulam non perficiens Remissio.

8. Dubitamus tertio. An fornicans incepta copula possit, & obligetur illam inceptam non perficere, quamvis adsit periculum effusionis seminis extra vas? Sed de hac re dicam *infra*. c. 3. §. 5. n. 16.

Copula cum Sponsa alterius.

9. Dubitamus quarto. An copula cum sponsa alterius de futuro, sit fornicatio? An adulterium? Respondeo esse fornicationem. Ita Sanch. l. 1. de matr. d. 3. Basil. Pont. lib. 2. de matr. cap. 6. n. 8. alique, quia per sponsalia nondum sponsus ius in sponsa corpus consecutus est. Cum, contra, quia ius hoc consecutus ad matrimonium, siue consummatum, siue etiam tantummodo ratum; ideo tunc adulterium erit.

Ignorantia in Fornicatione

10. Dari posse ignorantiam invincibilem circa preceptum non fornicandi, saltem apud Barbaros & incultos, probabile est. Ita Azor. p. 2. l. 3. cap. 9. quest. 1. Fag. l. 9. in dec. c. 1. n. 11. quia non a modum manifeste illud deducitur ex primis principiis luminis naturalis, Lege citatos.

CAPUT II.

§. I. De Sacrilegio.

1. **I**N Methodo exp. conf. l. 2. c. 7. §. 1. sic habes: Pergimus ad sacrilegium, quod duplex in hac materia est. Alterum quod contrahitur ex persona sacra: Alterum, ex loco sacro.

Sacrilegium ex persona sacra.

2. Quoad primum, quod est, quando aliquis, qui Deo per votum castitatis se consecravit, adhuc turpia quaecunque, v.g. mollitiem, fornicationem, &c. non veretur admittere, certum est, ut ex Methodo. cap. 1. §. 8. praefertim cum §. 2. constat, non oportere explicare, an semel, an pluries Castitatem voverit; quia id non addit differentiam specialem.

Quaestio igitur superest, An qui violat votum solenne castitatis, id explicare teneatur; an sit satis, sic fateri *Violavi votum Castitatis*: quod est querere, an votum simplex, & solenne, quod quidem solenni habent tum professi, tum Sacerdotes, differant specie?

Dico esse probabilissimum, cum Sanch. lib. 7. de matr. d. 27. n. 27. & lib. 5. in dec. c. 6. n. 14. tutumque in praxi, non differre species, atque adeo solennitatem illam voti non esse necessariò declarandam. Ratio est, quia utrumque votum eandem Religionis virtutem aequè respicit.

Hinc Sacerdos non obligatur in peccatis contra Castitatem explicare Sacerdotium; sed satis est, si dicat, *se voti reum Castitatem violasse*. Ita Sanch. d. disp. 27. n. 30. Fag. lib. 4. pr. Eccl. 2. c. 3. n. 5.

Hinc Episcopus, & Generalis ordinis Religiosi, ex hoc capite (nam si adesset aliorum scandalum, iuxta supradicta de scandalo, aperiendum esset in fornicatione, v.g. non obligatur manifestare se esse Episcopum, si esse Generalem, &c. satis erit si votum tantomodo manifestat. Ita Sanch. d. disp. 27. n. 34. quidquid dicat Fag. d. lib. 4. c. 3. n. 8. Hinc Religiosus non est obligatus explicare se vel Religiosum esse, vel Sacerdotem, sed satis est, si explicet

que id in conscientia; nam in foro externo, si forte ad illud deducantur ejusmodi impudici tactus, cum sint vehementis Conjecturae de copula, facile formam à legato repellent. Ita Caltr. 2. 5. disp. 4. p. 1. §. 7. n. 20.

que id in conscientia; nam in foro externo, si forte ad illud deducantur ejusmodi impudici tactus, cum sint vehementis Conjecturae de copula, facile formam à legato repellent. Ita Caltr. 2. 5. disp. 4. p. 1. §. 7. n. 20.

que id in conscientia; nam in foro externo, si forte ad illud deducantur ejusmodi impudici tactus, cum sint vehementis Conjecturae de copula, facile formam à legato repellent. Ita Caltr. 2. 5. disp. 4. p. 1. §. 7. n. 20.

que id in conscientia; nam in foro externo, si forte ad illud deducantur ejusmodi impudici tactus, cum sint vehementis Conjecturae de copula, facile formam à legato repellent. Ita Caltr. 2. 5. disp. 4. p. 1. §. 7. n. 20.